Verenigingsjaar 1953 | 23e Jaargang, No 3 | October 1953

FUNGUS

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE NEDERLANDSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

REDACTEUR: J. DAAMS * JAC. OPPENHEIMSTRAAT 22 * EINDHOVEN

HET BESTUUR DER NED. MYCOLOGISCHE VERENIGING

Dr A. F. M. REIJNDERS, *Voorzitter*, Kapelweg 140, Amersfoort.
G. D. SWANENBURG DE VEYE, *Onder-voorzitter*, Nassauplein 5, Alkmaar.
Mej. J. P. S. SMIT, *Secretaresse*, Nic. Maesstraat 135, Tel. 711264, Amsterdam-Z.
G. L. VAN EYNDHOVEN, *Penningmeester*, Floraplein 9, Haarlem. Postrekening 90902 op naam van: Penningmeester N.M.V.
Prof. Dr O. F. UFFELIE, *Bibliothecaris*, Lessinglaan 88, Utrecht.
De *contributie* der Vereniging bedraagt f 6,50, voor huisgenootleden f 3,25.
De *Mededelingen* moeten afzonderlijk worden gecontribueerd.

ALGEMENE LEDENVERGADERING

op Zaterdag 21 November 1953, 's middags half twee
in het Pharmaceutisch Laboratorium te Utrecht, Catharijnesingel 60

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen en ingekomen stukken.
3. Voorstel van het bestuur om de statuten en het huishoudelijk reglement te wijzigen, wat betreft het aantal bestuursleden, zó, dat dit niet uit vijf maar uit minstens vijf leden zal bestaan en wel een voorzitter, vice-voorzitter, secretaris, penningmeester, bibliothecaris en één of meer leden zonder vast omschreven functies.

Het bestuur meent, dat het aantal bestuursleden voorlopig op zes moet worden gebracht en dat een van de bestuursleden zal moeten zijn de voorzitter van de in te stellen „Wetenschappelijke commissie ter bestudering van de mycologische flora", zodat deze voorzitter in zijn kwaliteit zitting heeft in het bestuur van de vereniging. Bij zijn aftreden als voorzitter van de commissie wordt hij ook in het bestuur dus vervangen door zijn opvolger.

De bestuursleden worden gekozen voor de tijd van een aantal jaren, dat gelijk is aan het aantal bestuursleden. Elk jaar treedt een van de bestuursleden af volgens een op te maken rooster. Een aftredend bestuurslid is gedurende een jaar niet als zodanig herkiesbaar.

Bij tussentijdse verkiezing van een bestuurslid treedt dit bestuurslid af in het jaar, waarin degene, die hij is opgevolgd, als zodanig zou aftreden. Hij is dan echter wel direct herkiesbaar.

Het reglement van de in te stellen Wetenschappelijke commissie voornoemd wordt aangepast aan deze bepalingen betreffende het bestuur.

4. Het bestuur stelt voor, dat de zitting hebbende bestuursleden bij hun aftreden nog eenmaal herkiesbaar zijn.

5. Voorstel van het bestuur tot instelling van de reeds in punt 3 genoemde „Wetenschappelijke Commissie ter bestudering van de Mycologische Flora". De voorzitter van deze commissie is qualitate qua lid van het bestuur. De leden van deze commissie worden als zodanig gekozen. De commissie zal werken onder een zelf te maken reglement. Haar bestuur wordt door en uit de leden van deze commissie gekozen.

De eerste voorzitter van de commissie wordt evenwel door de ledenvergadering gekozen, waarbij de candidaatstelling plaats heeft als voor het bestuur van de Vereniging. Dit bestuur wijst enige leden aan, die de plannen voor de commissie nader zullen uitwerken.

6. Het bestuur stelt candidaat als voorzitter van de wetenschappelijke commissie de heer H. S. C. Huysman te Doetinchem en als leden van de commissie, die de plannen nader zullen uitwerken de heren: v. Eyndhoven, Daams en Maas Geesteranus.

7. Het bestuur heeft vele besprekingen gevoerd over de uitgaven van de vereniging, maar ziet naar aanleiding hiervan voorlopig geen kans belangrijke voorstellen te doen omtrent wijziging van deze uitgaven. Gaarne zal het bestuur hiervan een punt van bespreking maken op de vergadering. Het bestuur stelt voor, dat in de redactiecommissie voor de publicaties van de vereniging qualitate qua zitting hebben: De voorzitter van de vereniging, de redacteur van Fungus en de redacteur van de Mededelingen. Verder kan deze commissie met één of meer leden worden uitgebreid.

8. Het bestuur stelt voor een commissie in te stellen, die ten spoedigste zal nagaan, hoe er het best over de gehele linie propaganda voor de Vereniging kan worden gemaakt.

9. Rondvraag.

10. Sluiting.

Indien punt 3 wordt aangenomen moet er een 6e bestuurslid worden gekozen waarvoor het bestuur candidaat stelt de heer H. S. C. Huysman. Candidaten, door de leden gesteld, worden ingewacht voor 15 Nov. a.s.

J. P. S. Smit, *Secretaresse*

DE MYCOFLORA VAN URTICA DIOICA L., II

(with a summary)

DOOR

J. Gremmen

(Bosbouwproefstation T.N.O., Wageningen)

In deze bijdrage over fungi, die op *Urtica* voorkomen, heeft schrijver zijn vondsten opgetekend, welke gedaan zijn gedurende de laatste vijf jaren. Een voorloper van deze mededeling is reeds gedaan in het Tijdschrift der Nederlandse Mycologische Vereniging in het jaar 1948.

Een deel van deze gegevens is gewijzigd door de nieuwere inzichten, die werden verkregen, terwijl bovendien een aantal soorten aan deze lijst werden toegevoegd. De collectie schimmels werd hoofdzakelijk verzameld in de omstreken van Wageningen; echter ook van andere vindplaatsen in ons land werd enig materiaal onderzocht Een nauwkeurige opgave der vindplaatsen werd hier niet vermeld, daar dit m.i. niet belangrijk is, daar de meeste schimmels algemeen voorkomen.

1. *Calloria fusarioides* (Berk.) Fries

Deze Discomyceet manifesteert zich als oranje-rode slijmerige, gelatineuze kussentjes, die in grote aantallen langs de stengels kunnen voorkomen. De zwam brengt tweeërlei sporenvormen voort. In de eerste plaats regelmatig gevormde roserode apotheciën gedurende het voorjaar (April-Mei-Juni), welke de asci bevatten met acht sikkelvormige, 2-cellige, hyaliene ascosporen.

Verder vormt zij het gehele jaar door op deze stengels vruchtlichamen met lange, hyaliene, cylindervormige conidiën (zie bij *Cylindrocolla*).

Deze beide vormen zijn macroscopisch moeilijk te onderscheiden, maar met de microscoop direct te herkennen. In de literatuur wordt aangenomen, dat beide vormen tot dezelfde soort behoren.

In reincultuur werden uit deze ascosporen duidelijke rose mycelia gekweekt, welke wel conidiën vormden, maar die niet zo typisch waren als van *Cylindrocolla* bekend zijn. De schimmel is algemeen in dit conidiënstadium en komt vooral voor op de hogere delen der brandnetelstengel, die verdroogd zijn.

2. *Cyathicula coronata* (Bull.) de Not.

Een opvallend mooi roserood apothecium, dat bij voorkeur op Composietenstengels pleegt voor te komen, maar ook enkele malen op brandnetelstengel is gevonden (o.m. op *Aster*, *Artemisia vulgaris*, *Solidago canadensis*).

De margo van het apothecium is voorzien van fraaie tandjes, hetwelk karakteristiek is voor dit geslacht. De bekertjes zijn 0,5 tot 3 mm groot en komen meest in groepjes voor en zijn duidelijk gesteeld. De maten der asci zijn 100–110 × 6,4–8,6 μ, terwijl de ascosporen 12,9–19,4 × 3,2–5,4 μ zijn, hyalien, 1-cellig en ellipsoid.

In reincultuur werden via ascosporen roserode mycelia verkregen, die uiterst langzaam groeiden. Er werden geen imperfecte vormen in vitro ontwikkeld. Eén collectie der schimmels stamt uit het jonge Amsterdamse Bos.

3. *Helotium ciliatosporum* (Fuck.) Boud.

Deze Disco is getypeerd door het bezit van zwavelgele trompetjes. Ze komt eveneens voor op Composieten-stengels. De ascosporen zijn opvallend van vorm nl. banaanvormig en dragen aan beide uiteinden cilium-achtige aanhangsels. De sporenmaten zijn 20–26 × 4–5 μ. Zij zijn aanvankelijk ééncellig, later 2- tot 4-cellig.

In reincultuur groeit de zwam goed en manifesteert zich als een grijs tot bruingrijs mycelium.

4. *Helotium herbarum* (Pers.) Fries

Deze soort komt massaal voor op de dode stengels en is wel één der meest

algemene Discomyceten. De apotheciën zijn bleekgeel tot heldergeel, wasachtig van consistentie en zeer kort van steel. De sporen zijn 1- en 2-cellig, langwerpig, spits toelopend, recht of iets gebogen en gevuld met vele, talrijke, kleine plasmabolletjes. De sporengrootte is 15–16 × 3–4 μ en dus veel kleiner dan bij de bovengenoemde species. Bij de kieming der ascosporen komen somtijds bolvormige aanhangsels voor, hetgeen naar alle waarschijnlijkheid microconidiën zijn.

In reincultuur vormt de zwam gistachtige cellen, gevolgd door een witachtig mycelium, dat zeer traag groeit. De schimmel is bekend uit vele delen van ons land.

5. *Helotium scutula* (Pers. ex Fr.) Karst.

De bouw van deze schimmel is sprekend die van *H. ciliatosporum*, daarentegen wijken de ascosporen af door het ontbreken van de typische ciliën terwijl ook de grootte der sporen in het algemener veel kleiner is (GREMMEN, 1951).

Er zijn auteurs, die beide soorten wensen te verenigen (WHITE, 1942); anderen beschouwen ze echter als twee zelfstandige species (Le GAL, 1938).

6. *Lachnum leucophaeum* (Pers. ex Weinm.) Karst.

Dit zijn ongesteelde apotheciën met zwavelgele haren, terwijl het geopende hymenium bij rijpheid lichtrose is. Zij wordt gemakkelijk verward met de volgende soort, welke ook meestal algemener voorkomt. Zij kan echter van deze goed worden onderscheiden, want de haren van het apothecium geven met een KOH-oplossing geen kleurverandering.

De ascosporen zijn hier ééncellig, meten 10 to 15 μ en zijn kleurloos. De genoemde haren bevatten een gele kleurstof. In dit genus zijn de paraphysen lancetvormig (zie REHM, 1896 en NANNFELDT, 1932).

7. *Lachnum sulphureum* (Pers. ex Fr.) Karst.

Deze veel algemener voorkomende zwam komt vaak voor op de stengels. In tegenstelling met de voorgaande soort zijn de ascosporen veel groter, nl. 23 tot 34 μ, zgn. naaldvormig en vaak 2- tot 5-cellig, hyalien van kleur.

De reactie uitgevoerd met een KOH-oplossing op de zwavelgele haren geeft een paarsviolette verkleuring (reactie van NYLANDER).

De schimmel is identiek met de eerder beschreven *Erinella Nylanderi* Rehm (GREMMEN, 1948).

Het genus *Erinella* Sacc. is naar de nieuwere opvattingen opgenomen in het geslacht *Lachnum* (Retz.) Karst. Door gebrek aan voldoende materiaal en ook door gebruik van herbarium-exemplaren leek het schrijver, dat deze reactie geen waarde had, zoals bericht werd in Fungus vol. 18: 3, 1948. Het is echter gebleken, dat deze KOH-oplossing een goed middel is om beide soorten te onderscheiden. In vitro laat ook deze zwam zich kweken. Ze vormt een blauwgrijs tot bruingrijs mycelium, dat langzaam groeit.

8. *Pyrenopeziza urticicola* Phill.

Deze nietige schimmel is slechts eenmaal gevonden in de omstreken van Wageningen Dorskamp *Pyrenopeziza*-soorten zijn nauw verwant met de soorten van het genus *Mollisia* en vaak hiervan niet te onderscheiden. De soort *Mol-*

lisia atrata (Pers.) Karst. is een complex van talrijke soorten, waarvan vele uit het bovengenoemde geslacht. Later hoop ik hierop terug te komen.

9. *Phialea cyathoidea* (Bull.) Gill.

Dit zijn Discos met kleine, tere, geelachtige apotheciën. Zij gelijken veel op *Helotium*-soorten, maar missen de kraakbeenachtige structuur. Deze soort is waarschijnlijk identiek met de beschreven soorten *P. urticae* (Pers.) Sacc. Dit dient echter nog nader te worden onderzocht. De afmetingen der asci van dit materiaal waren 45–60 × 4 μ en die der ascosporen 6–8 × 2 μ; deze zijn staafvormig, 1-cellig en hyalien.

10. **Cistella teucrii (Fuck.)** Gremmen comb. nov.

Op vergane stengels zitten kleine, strokleurige tot citroengele apotheciën met afmetingen van 0,2 tot 0,4 mm.

De asci zijn 40–50 μ lang en 3 tot 4 μ breed en zij bevatten ascosporen van 4,3–6,5 × 1–1,5 μ. Deze sporen hebben vaak meerdere kleine guttulae. Het excipulum is zeer dun en hyalien en bestaat uit cellen, welke in knotsvormige uiteinden uitlopen. Er is geen sprake van een zgn. textura globulosa, welke het kenmerk is van *Mol isia*-soorten.

Rehm (1896) noemt haar *Mollisia teucrii*, maar volgens de anatomische bouw behoord ze niet in dit geslacht. Voorgesteld wordt deze soort daarom te brengen in het genus *Cistella* Quél. op grond van de bouw van het apothecium.

11. *Leptosphaeria acuta* (Moug. et Nestl.) Karst.

Deze Pyrenomyceet vormt zwarte peritheciën en masse op dode stengels der brandnetels. Zij is wel één der meest algemene Ascomyceten, die men hierop aantreft. De ascosporen zijn 8- tot 10-cellig en 40 tot 50 μ lang, ongeveer 5 μ breed en bruin van kleur.

12. *Leptosphaeria doliolum* (Pers.) Ces. et de Not.

Macroscopisch is deze soort moeilijk te onderscheiden van de vorige. De ascosporen zijn echter 4-cellig en zij meten 30–32 × 4–5 μ, eveneens bruin van kleur.

13. *Ophiobolus porphyrogonus* (Tode) Sacc.

Ook hier vinden we kleine, zwarte, bolvormige peritheciën, welke een afgeplatte basis hebben met een duidelijk ostiolum. Deze fructificaties ziet men dikwijls op de stengels gelegen in een purperkleurige vlek.

De asci zijn zeer dun en lang, in massa geelachtig, 120–160 × 4,5 μ. De sporen zijn lang en draadvormig, 1-cellig, hyalien met een lengte, welke ongeveer gelijk is aan die van de ascus, terwijl de breedte varieert van 1 tot 1,5 μ.

14. *Pleospora herbarum* (Pers.) Rabh.

Deze Pyrenomyceet, die op allerlei substraten kan voorkomen, vormt peritheciën met bruine, muurvormige ascosporen.

Stemphylium botryosum Wallr., een Dematiaceae, is de imperfecte vorm, ook wel bekend onder de oudere naam *Macrosporium commune* Rabh.

15. *Cyphella capula* (Holmsk.) Fries

Dit zwammetje komt nogal eens voor op de brandnetel. De vorm der fructificatie is heel eigenaardig en doet veel denken aan een pijpekop. De kleur is groenachtig-geel. De groeiwijze meestal in groepjes bijeen. Reeds De Veye (1938) heeft de aandacht op deze Basidiomyceet gevestigd.

16. *Cyphella* species

Enkele andere soorten uit dit geslacht werden gevonden, doch niet nader geïdentificeerd.

17. *Phoma* species

Meerdere malen werden pycniden van *Phoma*-soorten op brandnetel-substraat gevonden. Zij bevatten kleine, 1-cellige pycnosporen van 4 × 1 μ. Volgens de mededeling van Grove (1937) behoren deze vormen in de levenscyclus van *Leptosphaeria acuta* (zie boven). Inderdaad is het wel opvallend, dat deze pycniden meestal tegelijk voorkomen met de peritheciën van deze Ascomyceet, hoewel dit natuurlijk geen afdoend bewijs is.

Deze *Phoma*-soorten zijn beschreven onder de namen *P. acuta* Fuck. en *P. urticae* Sch. et Sacc. en waarschijnlijk onder nog meerdere namen, die mogelijk dezelfde soort betreffen. Cultuurproeven zullen het definitieve bewijs moeten leveren betreffende de saamhorigheid van deze vormen.

18. *Sphaeronaema* species (*floccosum?*)

De pycniden gelijken sterk op die van *Phoma*, maar bezitten bovendien een duidelijk ostiolum. De sporen zijn ééncellig, hyalien en staafvormig, soms iets gebogen. De afmetingen zijn 4,3 × 1,3–2,5 μ.

19. *Vermicularia dematium* Fries

De zwam, die door zijn vorm zeer doet denken aan een Discomyceet, heeft licht-violette gelei-achtige vruchtlichamen, omgeven door zwarte of donkerbruine gesepteerde haren. De hyaliene sporen zijn ééncellig en worstvormig.

20. *Leptostroma herbarum* Link

Deze schimmel heeft een crème-kleurig langgerekt vruchtlichaam, dat in het substraat is gezonken. Onder vochtige omstandigheden zwellen ze op en worden min of meer slijmerig. De conidiën zitten op duidelijke conidiophores en meten 4–5 × 1 μ. Het geheel doet denken aan een hysterothecium. Vele Leptostromataceae behoren dan ook inderdaad als imperfecte vormen tot de Hysteriales.

21. *Botryosporium pulchrum* Corda

Op rottende bladeren van de brandnetel en getypeerd door de samengestelde conidiëndragers. De conidiën zijn 6–8 × 4,5 μ.

22. *Botrytis cinerea* Pers.

Ook deze schimmel komt voor op dit substraat. De conidiën zitten aan de conidiëndragers in trosjes bijeen. Zij is zeer algemeen en komt op allerlei plantenafval voor. Het is gebleken, dat de soort *cinerea* eveneens een complex van

ondersoorten is. Vele kunnen sclerotiën vormen en behoren in enkele bekende gevallen tot het Discomyceten-geslacht *Sclerotinia*.

23. *Torula* species

Als een zwart, fluwelig overtreksel voorkomende op vochtige stengels. Zij is te herkennen aan de kralensnoervormige donkerbruine conidiën. Voorkomende soorten zijn *T. herbarum* (Pers.) Link. en *T. expansa* Pers.

24. *Periconia pycnospora* Fresen.

Hier worden de conidiën in donkerbruine hoofdjes gevormd die ruw van oppervlak zijn. De eveneens bruine conidiophores zijn duidelijk gesepteerd. Meestal staan deze in bundeltjes bijeen gemengd met *Torula*-soorten.

25. *Cylindrocolla urticae* (Pers.) Bon.

De oranjerode sporodochia, onregelmatig van vorm, hebben sporendragers, die hyaliene, cylindervormige conidiën afsnoeren. Deze meten 10–12 × 1–1,5 μ. Volgens REHM (1896) is het de imperfecte vorm van *Calloria fusarioides* (Berk.) Fries

SUMMARY

In this short note the author reports a study on the mycoflora of the Nettle (*Urtica dioica* L.).

Twenty-five saprophytic species are mentioned. The reaction of NYLANDER has been found very useful for the segregation of both two species of the genus *Lachnum* (Retz.) Karst.

Mollisia teucrii (Fuck) Rehm is not a real species of this genus. It has been brought to the genus *Cistella* Quél. on the base of the apothecial structure. Several species of the Discomycetes in this article were cultivated in vitro; apothecia of these species never developed.

In this article a short description has been given of each species.

GECITEERDE LITERATUUR

GREMMEN, J. Een bijdrage tot de mycoflora van Nederland, in het bijzonder de fungi van brandnetels. Fungus, vol. 18: 3. 1948.

——— Het genus *Belonioscypha sensu* REHM en de identiteit van *B. ciliatospora* (Fuck.) Rehm en *Helotium scutula* (Pers. ex Fr.) Karst. Fungus, vol. 20: 1. 1950.

LE GAL, MARC. Florule mycologique des bois de la Grange et de l'Etoile. Revue de Mycologie, Tome 4 (ns.), fasc. 4–5. 1938.

GROVE, W. B. British stem- and leaf fungi. Cambridge, 1937.

NANNFELDT, J. A. Studien über die Morphologie und Systematik der nicht-lichenisierten inoperculaten Discomyceten. Nova Acta Reg. Soc. Scient. Ups. Ser. 4. vol. 8 no 2. 1932.

REHM, H. Discomyceten; aus Rabenhorst Kryptogamenflora von Deutschland, Oesterreich und der Schweiz. 1896.

SWANENBURGH DE VEYE, G. D. Het brandnetelklokje. Fungus, vol. 9: 4. 1938.

WHITE, W. L. Studies in the genus *Helotium*. 1. A review of the species described by Peck. Mycologia, vol. 34: 2. 1942.

Wageningen, Juni 1952

NORBERT TUYMANS (1896-1953)

Bij de doodsbaar sprak schrijver van dit stuk de volgende woorden:

De Antwerpse Afdeling der Société Mycologique de France brengt aan haar Onder-Voorzitter, NORBERT TUYMANS, haar laatste dankbare hulde, haar innig bedroefde afscheidsgroet.

Behalve Belgische mycologen, zullen ook die van het buitenland hem blijven gedenken, want de studie van de paddenstoelen was voor de geliefde overledene niet enkel een brave liefhebberij.

Na enkele jaren ongelooflijke krachtsinspanning, wist hij al verbazend veel en was hij reeds bekwaam, over een zeldzame soort, een hoogst wetenschappelijke bijdrage tot stand te brengen, van blijvende waarde, die in Frankrijk het licht zag en die aangehaald wordt, als voornaamste, desbetreffende studiebron, in een pas verschenen, meesterlijke Mycologische Flora.

Zijn uitvoerige briefwisseling, met een vooraanstaand Duits mycoloog, verleende me de nodige gegevens om een bijdrage te schrijven over een klassieke, maar miskende soort, en dit ter ere van de Grootmeester der Mycologie, Dr RENE MAIRE. TUYMANS wordt in die studie voortdurend vermeld.

Hij ontwierp een boekje, voor ons van groot nut, en noemde het zijn „carnet de récoltes". Zeer handig vat het de uiterst ingewikkelde rangschikking van de paddenstoelen samen en laat toe, gemakkelijk de soorten aan te tekenen, tijdens onze uitstappen gevonden.

Zijn uitgebreide verzameling gedroogde paddenstoelen, die belangrijk studiemateriaal vormen, zal worden toevertrouwd aan de Staatskruidtuin te Brussel. Hij ontdekte talrijke merkwaardige soorten en toonde ze ons bij elke gelegenheid, of bracht ze aan voor tentoonstellingen, in Turnhout of te Antwerpen.

Onze Onder-Voorzitter deed ook onnoemlijk veel voor de verspreiding van zijn geliefkoosde studie; denken we aan zijn prachtige, leerrijke en tevens humorvolle tentoonstellingen te Turnhout, die veel volk aantrokken, aan zijn krachtdadig geleide uitstappen. Hij vormde een discipel, nu vakbioloog, waar we het beste van verwachten. Ieder die het ernstig met de kennis over paddenstoelen meende, stond hij onvermoeibaar bij met al zijn uitgebreide middelen.

En dan... de gulle vriend, de blijmoedige, krachtige, hardnekkige man, uit één stuk, NORBERT TUYMANS, met de bewonderenswaardige veelzijdigheid...

Waarlijk onvergetelijk is hij voor allen, die hem hebben liefgehad om zijn trouwe vriendschap, zijn verstand, zijn wil, zijn uitbundige levensvreugd.

Woorden kunnen helaas niet vertolken, wat hij voor allen deed, wat we door zijn heengaan verliezen.

Zijn neef, MARCEL HERREGODS, knap deskundige van de geslachten *Conocybe* en *Galera*, bracht TUYMANS, die toen slechts enkele eetbare soorten kende, in ons midden in 1937.

Het hoogstaand wetenschappelijk artikel, waarvan boven sprake, (*Bulletin Société Mycologique de France*, 1942, tome 58, blz. 90), handelt over *Lyophyllum leucophaeatum* Karsten, een zeldzame soort, die door TUYMANS ontdekt werd in het Domein te Ravels, bij Turnhout, zijn lievelingsterrein. Hij dacht voor een nieuwe soort te staan, omdat we het werk *Flora Agaricina Danica*, van LANGE, waarin ze duidelijk voorkomt, toen (1940) nog niet in ons bezit hadden.

Ik bracht hem er toe eerst de voornaamste mycologen te raadplegen. Hij zond naar elk een puike studie, die als een voorbeeld kon gelden, met uitvoerige macro- en microscopische beschrijving, afbeelding, exsiccatum, sporee. De soort werd spoedig op naam gebracht, het eerst door J. SCHAEFFER, die ze goed kende.

„Louis," zei me TUYMANS, „mijn nieuwe soort is al getorpedeerd, en nog wel door een Duitse onderzeeër."

De Franse mycologen en andere, die ze nooit hadden gezien, verwezen naar LANGE. Deze laatste zond sporen van *Lyophyllum leucophaeatum* en *L. gangraenosum* en zo kon TUYMANS onomstotelijk bewijzen dat die twee synoniemen zijn, wat algemeen werd aangenomen, ook door KÜHNER en ROMAGNESI, in hun meesterlijke *Flora*. TUYMANS was de eerste die de sporen zorgvuldig beschreef, met hun lastig te bestuderen versiering (in sterke ammoniak verdwijnende wratjes). De Meesters in 't vak stonden verbaasd over die buitengewone bijdrage, geleverd door een man, die slechts enkele jaren Mycologie achter de rug had.

Als ik later aandrong op werk van even prachtig gehalte, antwoordde hij me: „Jongen, dat zal mijn zwanenzang zijn. – Gij brengt iets aan de Mycologie... maar de Mycologie moet mij iets brengen." Hij bedoelde: eerst en vooral vermaak. 't Was ook een zoon van Lier, de stad van Pallieter; Lierke-plezierke.. Hard en vlug werken, maar zich ook uitbundig vermaken, op alle gebied, geestelijk en stoffelijk, vinden we hoofdzakelijk terug in dit stoere mannenleven. Sterk gebouwd, rozig gezond gelaat, wit haar, bijziende, glurende, spottende, glinsterende ogen, achter de zware bril. In de bossen een vurige vent, kort aangebonden, hartstochtelijk jager van zeldzame soorten.

„Ce TUYMANS se *jette* sur les champignons," hoorde ik KÜHNER eens verwonderd zeggen.

TUYMANS en zijn even kloeke vriend ANDRIES bulderden soms tegen elkaar op... vooral bij dorstig weer. Vooruit! vooruit!... nog andere zeldzame, kleurige sprookjes, nog andere latijnse namen, nooit gehoord... Nog andere, om ter meest, om ter eigenaardigst. – Vooruit, mannen, of zijt ge soms „versleten geboren"?... „Debout, les morts! à mort, les vaches!"

„En zeggen, Louis, als ik in de hemel zal zijn, dat ik *al* de paddenstoelen zal *kennen;* ziet ze daar beneden sukkelen, och arme, zal ik dan denken..."

Voor alles vond die man tijd, om er iets van te maken, om uit te blinken: bezorgd huisvader en echtgenoot, technisch bestuurder van een grote drukkerij, zakenman, mycoloog, schaakspeler, politiek kamper; ondervoorzitter hier, ondervoorzitter daar; letterkundig belezene... En over dat alles heen zijn rake, luide kwinkslagen, die ieder deden schateren.

Verleden jaar nog, tijdens een Session, daags vóór zijn eerste beroerte, deed hij een Fransman zo lachen, dat ik bij die man een kaaksontwrichting vreesde.

Geen wonder dat zulk een kerel in 1914 oorlogsvrijwilliger werd, een heldendaad verrichtte en zwaar werd gewond.

We zouden over enkele jaartjes samen op rustgeld gaan en dan aan Mycologie doen, dat de stukken er afvliegen. Hij dacht er zelfs aan nevens mij te komen wonen. Ik spotte dan wel eens: „Of samen op onze lauweren rusten, borrels en pinten pakken..." – Dromen...

Een dom auto-ongeval, tijdens onze uitstap in 't Groot Hertogdom Luxem-

burg, een geweldige bons op het hoofd en de krachtige kerel kwam nooit meer gans in orde Het laatste jaar ging het hoe langer hoe slechter .. herhaaldelijk hersenbloedingen, de knapste geneeskundige behandelingen en liefderijkste zorgen ten spijt...

Vooral een geestesfoltering, voorbeeldig, geduldig gedragen. Bij mijn laatste bezoek, las ik hem de inleiding vóór uit de *Flora* van KÜHNER en ROMAGNESI en hij volgde uitstekend, wierp nog zeer verstandige dingen op.

Een gevoelig verlies voor de Mycologie, voor zijn talrijke bekenden en vrienden, bezield met dezelfde vurige weetlust.

LOUIS IMLER

Met een schok vernamen zijn Nederlandse vrienden de tijding van het overlijden van de heer Tuymans, al wisten zij, dat hij ernstig ziek was. Vooral in het Zuiden voelen wij zijn heengaan als een groot verlies. Wij kunnen ons slechts moeilijk voorstellen, dat wij deze dynamische figuur in de toekomst moeten missen. Een excursie met Tuymans was steeds een belevenis, die diep in de herinnering is gegrift. Aan de treffende karakterschets door de heer Imler zou ik alleen nog willen toevoegen, dat ook zijn Nederlandse vrienden Norbert Tuymans dankbaar zullen gedenken.

J. DAAMS

BOEKBESPREKING

ROBERT KUHNER et HENRI ROMAGNESI: *Flore Analytique des Champignons supérieurs.* (Masson et Cie, Paris, 1953.)

Als twee van 's werelds beste mycologen gedurende negen lange jaren hun beste krachten inspannen om een florawerk te schrijven van Europese *Agaricales*, en als ze daarin worden bijgestaan door mensen als JOSSERAND, de *Cortinarius*-kenner HENRY en anderen, dan spreekt het wel vanzelf dat er iets heel bijzonders voor de dag komt. Het behoeft dan ook nauwelijks gezegd te worden dat hier een nieuwe basis is gelegd, waarop een gehele generatie van mycologen voort kan bouwen. En als zodanig is dit werk voor een ieder die zich serieus op de systematiek van de plaatjeszwammen wil toeleggen even onmisbaar als de leesplank op de lagere school.

Maar evenals de werken van FRIES, van RICKEN en LANGE slechts rustpunten zijn geweest op een lang traject, zo moeten we ook dit werk beschouwen als een rustpunt op de weg, die zich nog zeer ver in de toekomst uitstrekt. De systematiek van de *Agaricales* verkeert nog in haar groeiperiode. Wat heden juist scheen, zal morgen blijken op een vergissing te hebben berust. Het is daarom gemakkelijk op ondergeschikte punten kritiek te oefenen. Zo ik dan ook enkele opmerkingen zou willen maken, doet dat niets af aan de grote waarde van deze nieuwe flora.

Het spreekt bijna vanzelf dat de schrijvers de meeste der beschreven soorten uit eigen aanschouwing kennen. Bovendien hebben ze zich van tal van soorten, die ze nimmer zelve hebben ontmoet, een indruk gevormd door de studie van exsiccaten. De soortbeschrijvingen zijn dus niet gecopieerd, doch bijna alle oorspronkelijk. Slechts het in Frankrijk (en ook in Nederland!) zo uiterst slecht

bekende genus *Psalliota* (*Agaricus*) is grotendeels geschreven aan de hand van de uitstekende moderne monographie van MOELLER. Van de *Cortinarius*studie van MOSER wordt in de addenda nog een kort exposé gegeven.

Jammer is het dat de schrijvers zich ten aanzien van de nomenclatuurregels vrijheden veroorloofd hebben, o.a. door als uitgangspunt van de nomenclatuur niet het Systema Mycologicum van Fries (1921), doch de Epicrisis (1836–1838) van dezelfde schrijver te nemen. Door het scheppen van een Franse traditie welke afwijkt van de internationaal vastgestelde regels, zullen de auteurs er zeker niet toe bijdragen de verwarring, die op nomenclatorisch gebied heerst, te verminderen.

Bij de opstelling der genera is getracht een middenweg te houden tussen datgene wat praktisch scheen en wat wetenschappelijk verantwoord was. Het komt me voor dat die middenweg vaak wel heel sterk naar de richting van het praktische devieert. Voor een populair werk ware dit ten volle verantwoord. Het lijkt me echter te betwijfelen of dit wel op zijn plaats is voor een werk waarbij b.v. met kenmerken als het wel of niet aanwezig zijn van gespen aan de basis der basidiën, of het al of niet metachromatisch kleuren met kresylblauw van de endospore bij de sporen van *Lepiota*, gewerkt wordt. Het doet wat archaeïsch aan alle Boleten in het geslacht *Boletus* terug te vinden. Vele genera door KUHNER vroeger opgesteld, kunnen het thans hoogstens tot de rang van subgenus brengen. Het lijkt me een te verre gaande zelfverloochening *Alnicola* (samen met *Tubaria*, *Phaeomarasmius* e.a.) weer als subgenus van *Naucoria* te beschouwen. Ook *Calocybe* heeft het verkorven en wordt bij *Lyophyllum* ingelijfd. Een winstpunt lijkt me echter weer de emendatie van het genus *Delicatula*, dat thans ook alle hemimycenaächtige *Mycena's* met aflopende lamellen omvat. Hier en ook elders blijkt dat KUHNER van een zekere overschatting van de betekenis van de amyloïdie van de sporen ten aanzien van de taxonomie, terugkomt.

De hoge prijs (f 102,—) zal menigeen ervan weerhouden het werk aan te schaffen. Toch diene men wel te bedenken dat men met behulp van deze flora honderden soorten kan thuisbrengen, die men op andere wijze òf in 't geheel niet (zeer vele nov. spec.) of slechts na het raadplegen van een omvangrijke literatuur, bepalen kan. Bovendien bestaat er in de gehele wereld een grote vraag naar dit standaardwerk, zodat het wel eens zou kunnen zijn dat de oplage over één of twee jaar uitverkocht is.

HUIJSMAN

De *Cortinarien-Studien*, I. *Phlegmacium* van M. MOSER uit Innsbrück, verschenen in Sydowia, doch separaat verkrijgbaar, vormen naast de talrijke studiën van HENRY over deze moeilijke groep, weer een belangrijke aanwinst.

Gedurende vele jaren heeft MOSER, die beroepsmycoloog is, zich speciaal op de Cortinarii toegelegd. Vijf of tien jaar schijnen echter een veel te kort tijdsbestek, om een goed inzicht in het genus Cortinarius te krijgen. Desondanks heeft MOSER de moed gehad een deel van zijn ervaringen te publiceren. Van een honderdtal Phlegmaciën geeft hij uitvoerige beschrijvingen. Helaas heeft hij vele soorten, en daaronder natuurlijk ook veel noviteiten, slechts eens of weinige malen ontmoet. In verband met de grote variabiliteit van de meeste Cortinarii, houdt dit in, dat hij vaak niet in staat is de variatiebreedte te

bepalen en dan ook in het onzekere verkeert omtrent de systematische waarde van opgestelde eenheden. Hij geeft dit trouwens zelf toe. Toch heeft een dergelijke publicatie ongetwijfeld zin. Slechts als velen hun fragmenten komen aanbrengen, zal het tenslotte eens mogelijk zijn, de legkaart te overzien.

Ook in Nederland kan het werk van MOSER zijn nut verrichten. Hoewel Phlegmaciën hier zeer dun zijn gezaaid en grotendeels heel zeldzaam zijn, komen toch tientallen soorten binnen onze landsgrenzen voor, en het zijn juist vaak díe soorten, welke we niet in de klassieke werken beschreven vinden.

HUIJSMAN

VAN DE REDACTEUR

De copy-portefeuille van de redacteur is vrijwel uitgeput. Dringende aanvulling is gewenst. Waar blijven de korte artikelen over aardige vondsten. Dit najaar met zijn bijzondere weersomstandigheden heeft ongetwijfeld in vele delen van het land bijzondere vondsten opgeleverd.

De redacteur ontvangt graag mededelingen hierover.

De copy voor het volgende nummer moet 20 November bij hem aanwezig zijn.

J. DAAMS

BESTUURSMEDEDELINGEN

Nieuwe leden:

West-Deutsche Bibliothek, Universitätsstrasse 25, Marburg/Lahn.
Frater Majella, St Jorishuis, Weverssingel 7, Amersfoort.
Dr J. A. van Aix, Prins Hendriklaan 15, Baarn.
A. Menalda, Burg. Wijnaendslaan 42, Rotterdam-W.
Prof. Mr W. F. C. van Hattum, Ceintuurbaan 101, Bussum.
D. de Vries, Heemstrakwartier, De Bilt.
Jhr W. C. van Heurn, Jordensweg 91, Wilp (Gld).

Nieuwe adressen:

A. Admiraal, Aalmarkt 1, Leiden.
C. J. van Schelt, Rochussenstraat 35*c*, Rotterdam.
F. Poelemans, Nationale straat 14, Antwerpen.
Dr J. G. ten Touten, Englaan 6, Wageningen.
Mej. H. Visser, Nic. Witsenkade 17, Amsterdam-C.
Dr G. A. de Vries, Beukenlaan 8, Baarn.

INHOUD

Algemene ledenvergadering, door J. P. S. Smit 33
De Mycoflora van Urtica Dioica L., II, door J. Gremmen 34
Norbert Tuymans (1896-1953), door Louis Imler 40
Boekbespreking 42
Van de Redacteur, door J. Daams 44
Bestuursmededelidgen 44